

הפרק השביעי נפתח בעיסוק בשד הנקרא קורדייקוס, ולפני כן עסקנו במי שהיה מושלך בבור ויש חשד אולי זהו שד. עתה, ממשיכה הגמרא לעסוק בענייני השדים, וכך לשון הגמרא (שם סח.):

"עשיתי לי שרים ושרות ותענוגות בני האדם שדה ושדות" .. שדה ושדות - הכא תרגימו: שידה ושידתי, במערבא אמרי: שידתא. אמר רבי יוחנן: שלש מאות מיני שדים היו בשיחין, ושידה עצמה איני יודע מה היא. אמר מר, הכא תרגימו: שידא ושידתי.

ישנם שלוש מאות מינים של שדים ועוד שידות נקבות, ואין רבי יוחנן יודע מה היא. המהר"ל שואל בכלל את השאלה מתבקשת, מה עניין השדים בכלל? וזה לשונו (ד"ה ושדה):

כי שלוש מאות מיני שדים היו בשיחים ושדה עצמה כלומר השם המשותפים בה כל השדים דהיינו **מה עניין השד לא ידעתי?** ואיך יודע כל שלש מאות שדים המחולקים מאי עניין כל אחד ואחד כאשר לא אדע השם המשותף אל כל השדים כל שכן שלא ידעתי!

הגמרא מספרת שלמה המלך ששלט גם על העליונים וגם על התחתונים כן ידע מה לעשות עם השדים. ע"כ מספרת הגמרא באריכות רבה על הקשר בין שלמה המלך, לבין מלך השדים הלוא הוא אשמדאי. המעשה המסופר בגמרא מלא בשאלות, וכמו שמסכם המהר"ל בלשונו הזכה (ד"ה דכתיב):

זה המאמר יש בו שאלות רבות עצומות, ומפני שהם נגלים (ו)נראים- אין להאריך בשאלות.

ננסה בקצירת האומר, לספר את סיפור המפגש בין שלמה המלך, לאשמדאי מלך השדים, ואולי לבאר את היסודות העמוקים שטמונים במעשה עצמו.

שלמה המלך בונה את בית המקדש, והוא צריך את תולעת השמיר בשביל לחתוך ולחצוב באבני האפוד- משום שאסור להניף ברזל. מבין שלמה המלך שכאן הוא צריך את השדים שיעזרו לו למצוא, אך התהליך של המפגש עם אשמדאי הוא בעצמו אירוע מרכזי.

שלמה המלך שולח את בניו בן יהוידע שיתפוס את אשמדאי, והוא בדרך מתחכמת תופס אותו (כל משמעות התפיסה, ממולץ לעיין במגדים כה מאמרו של הרב רבינוביץ). הגמרא מספרת שבדרך לשלמה המלך, אשמדאי התחכך בדקל ובבית והפיל אותם. וכשאשמדאי התקרב לצריף של אלמנה היא התחננה שלא יפיל לה את הבית, ע"כ נטה אשמדאי לצד השני ונשבר לו העצם ואמר אשמדאי את הפסוק ממשלי "בְּאֶרֶץ אֲפִים יִפְתָּה קָצִין וְלִשְׁוֹן וְלִנְחָה תִּשְׁבְּרֶנָּה". ויש לעיין במשמעות הדברים.

לאחר מכן אשמדאי ראה עיור ושיכור הטועים בדרך והחזירם למסלול, ועוד ראה שמחה גדולה של חתונה ובכה, וצחק שראה אדם שמבקש נעל לשבע שנים מהסנדלר. ועוד צחק שראה קוסם שמתעסק בקסמים. לאחר מכן אשמדאי, פירש לבניהו את כל המעשים: א. החזיר את העיור למסלול משום שהכריזו עליו שהוא צדיק, ועוזרו מקבל נחת רוח בעוה"ב. ב. החזיר את השיכור מפני שהכריזו עליו שהוא רשע, ויש לתת לו את שכרו בעולם הזה. ג. בכה באותה שמחה משום שראה שהחתן ימות והכלה תחכה י"ג שנים לייבום. ד. צחק שראה אדם שמבקש נעל לשבע שנים שבועד שבעה ימים ימות. ה. צחק שראה קוסם מתעסק בקסמים קטנים, ואינו יודע שמתחתיו יש אוצר גדול.

הרב רבינוביץ ביאר שהכל קשור בד בבד עם שלמה המלך, נראה בצורה פשוטה לבאר שיש שני עולמות. העולם שלנו הוא חלק מהתמונה הכוללת, אין אנו רואים את המציאות השלימה, וע"כ לפעמים אנו ממש נמצאים בעולם הפוך. אשמדאי שבא מעולם עליון, יורד למטה ומצליח לחבר בין העולמות, ע"כ ידע לחצוק ולבכות עפ"י המציאות השלימה.

נראה שאשמדאי מלך השדים הוא הכוח המתנגד לשלמה המלך. אם שלמה המלך מצוי בבניין, אזי שאשמדאי מפיל את הבית. אם שלמה המלך מצוי באחדות לבבות עמ"י, דואג אשמדאי להפיל את הדקל שיש לו לב אחד לאביו שבשמיים. וכן, רואים אנו את האלמנה שמצליחה לשכנע את אשמדאי לא להשמיד ולהרוס, והוא כתוצאה מכך שובר עצם- כלומר, שובר את עצמיותו. **אשמדאי כשמו, אחראי על ההרס והשבר שבמציאות! ואם הוא לא עושה זאת הוא שובר את עצמיות!**

נראה שזה בדיוק הנקודה ששלמה המלך החכם מכל אדם מבין, יש כוח במציאות של אשמדאי של שבר ושל השמדה. כלומר, כוח שבלי להתאמץ הוא שובר, חיבור קל והבניין נופל. ויש לעיין, **האם הכוח הזה הוא שלילה באופן מוחלט? הרי סוף סוף זוהי בריאה אלוקית!** מבין שלמה המלך שהשלימות נמצאת אצלו, שאין השלם ללא כוח האשמדאי. **והוא מבין שכוח השבר וההרס ללא מאמץ גם חשוב לבניין הבית, והוא מתבטא באותה תולעת השמיר. שהיא רק מונחת על אבן ומצליחה לשבור ולחצוץ ללא מאמץ!** עתה למדנו שכוח השבירה וההשמדה באופן נקי, הוא חלק מהשלימות של ההכנה לבית הגדול והקדוש שנקרא שם ה' עליו!

וכך מבררת הגמרא למה צריך את השדים והשידות, וזה לשונה (שם):

שידה ושידתי למאי איבעי ליה? דכתיב: "והבית בהבנותו **אבן שלמה** מסע נבנה" וגו', אמר להו לרבנן: היכי אעביד? אמח ליה: איכא שמירא דאיתיי משה לאבני אפוד.

איך בונים את בית המקדש? ע"י אבן שלימה, כלומר אבן שנבנית ע"י שני כוחות מנוגדים- כך יוצרים שלימות במציאות. ע"כ זהו תפקידו של המולך בעליונים ובתחתונים- שלמה המלך. וכבר אמח חז"ל שעובדים את ה' בשני יצריך- בכל לבבך, כללות הלב באופן שלם.

מדוע כל הסיפור הנ"ל מופיע במסכת גיטין? כך מבאר ר' צדוק הכהן מלובלין, וזה לשונו (פרי צדיק לערב יום הכפורים):

וכן נסדר בגיטין באגדות פרק מי שאחזו מענין הסרת שלמה המלך ע"ה ממלכותו שהיה נראה כמו גט וגירושין **דשלמה המלך ע"ה** היה מרכבה למדת מלכות דאף דדוד המלך ע"ה היה מרכבה למדה זו מכל מקום בשלמה המלך ע"ה כתיב (דברי הימים - א כ"ט, כ"ג) וישב על כסא ה' וכתוב (שם, כ"ה) ויתן עליו הוד מלכות אשר לא היה על כל מלך לפניו וגו'. **ומאחר שהוטר מלכותו היה נראה כגירושין אבל באמת היה כמי שאחזו קורדייקוס.**

אמנם בסוף נלקח משלמה כסאו, אך אין זה סוף הסיפור משום ש"זָרְעוּ לְעוֹלָם יְהוָה וְכִסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי", והוא כמי שאחזו שד. וכמו שהמלכות היתה זמנית- מלכותו בשעתו, היא תחזור כריפוי אמיתי לאותה מחלה קשה "מלך והדיוט ומלך".